

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Sportovně rekreační aktivity jako produkt cestovního ruchu
v Hradci Králové
"Hipotrasa po atraktivitách Městských lesů Hradec Králové"
Bakalářská práce

Autor: Veronika Petrová
Studijní obor: Management Cestovního Ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Petr Hruša, Ph.D.

Hradec Králové

Duben 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 25.4.2016

Veronika Petrová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Petru Hrušovi, Ph.D. za metodické vedení práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je přiblížení specifického odvětví turistiky a to konkrétně hipoturistiky – jezdecké turistiky. V České Republice jde stále o relativně nový typ cestování, který má ale zároveň velký potenciál do budoucna. Cílem práce je náhled do problematiky tohoto druhu turistiky a shrnutí společné historie lidí a koní v teoretické části. Dále pak přehled stavu hipoturistiky v oblasti Hradce Králové včetně navrhnutí nové hipotrasy po Městských lesích města Hradec Králové, která by zahrnovala některé z atraktivit této oblasti, a zároveň také výzkum, zda by potenciální turisté měli zájem tuto hipotrasu využít, v části praktické. Výzkum bude prováděn formou dotazníkového šetření, částečně online formou a částečně terénním šetřením.

Annotation

Title: Sports and recreational activities as a product of tourism in Hradec Králové

The aim of this bachelor thesis is to introduce topic of specific type of tourism which is hipotourism. It is still quite new type of tourism in Czech Republic but it has a great potential here in the future. The objective of the bachelor thesis is introduction to this type of tourism and history of mankind and horses in the theoretical part and to observe the development of the hipotourism in Hradec Králové including project of the new bridleway around municipal forest of Hradec Králové which will show some of the interesting places of the area and also a research which should show if potential tourist would be interested in using this new bridleway in the practical part. Questionnaire is used as a tool for the research partly with its online version and partly by field survey.

Obsah

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce.....	2
3	Metodika zpracování	3
4	Teoretická část.....	5
4.1	Hipoturistika	5
4.1.1	Hipoturistika v ČR.....	5
4.1.2	Hipoturistika v zahraničí.....	6
4.1.3	Formy hipoturistiky.....	7
4.1.4	Vhodný kůň pro hipoturistiku	8
4.1.5	Vybavení.....	8
4.1.6	Jízda v terénu	9
4.2	Hipotrasa	9
4.2.1	Tvorba a značení hipotras	9
4.2.2	Provozní řád jezdeckých tras.....	10
4.2.3	Hipotrasa v České republice	11
4.2.4	Hipoturistické stanice.....	14
4.3	Historie koní	15
4.3.1	Kůň a člověk	16
4.3.2	Historie koní na českém území.....	17
4.3.3	Budoucnost koní	19
5	Praktická část.....	20
5.1	Hipotrasa v Hradci Králové a okolí	20
5.1.1	Okružní trasa okolím Hradce Králové	21

5.1.2	Současná hipostezka v Městských lesích Hradec Králové	23
5.2	Jezdecké stanice v Hradci Králové a okolí	23
5.2.1	Jezdecký klub Dolní Přím	23
5.2.2	Hradecký jezdecký klub	24
5.2.3	Ranch „B“ Blešno.....	24
5.3	Návrh nové hipotrazy	24
5.3.1	Popis atraktivit ležících na vytvořené trase	25
5.4	Dotazníkové šetření	26
5.4.1	Struktura dotazníku.....	27
5.4.2	Výsledky dotazníku	28
6	Shrnutí výsledků.....	30
7	Závěry a doporučení	33
8	Závěr.....	34
9	Seznam použité literatury.....	35
10	Přílohy	39

1 Úvod

Cestovní ruch je hospodářsky velmi významné odvětví nejen v České republice a stále přibývají nové a nové formy poznávání turistických atraktivit. Jezdecká turistika v jisté formě existovala již před staletími, časem byla ale na našem území díky technickým vymoženostem téměř zapomenuta. Dnes se opět vrací a je významně podporována nejen v rámci České republiky, ale i v zahraničí.

Jedná se o velmi specifický druh turistiky a je s ním spojeno více starostí než s většinou populárnějších druhů (např. cykloturistika, pěší turistika,...), jelikož je třeba specifického zázemí a pracuje se zde s živým zvířetem, které dokáže být velmi nevyzpytatelné.

Hipotrasa často vedou po již existujících cestách (např. polní cesty apod.) a minimálně zasahují do okolního prostředí. S tím souvisí i finanční nenáročnost tvorby nových jezdeckých stezek, jelikož většinou se jedná pouze o značení a tvorbu případných odpočinkových míst a úvazišť.

Hipoturistika je v dnešní době stále více populárním způsobem poznávání krajiny. Toto téma je velmi rozsáhlé a zasahuje mnoho oblastí, proto se tato bakalářská práce bude zabývat pouze přiblížením problematiky a návrhem alternativy již existující hipostezky v Městských lesích Hradec Králové.

Tuto oblast jsem si vybrala, jelikož si myslím, že se jedná o velmi atraktivní místo nejen pro turisty, ale i pro obyvatele města Hradec Králové a současná 7km dlouhá hipotrasa je dle mého názoru nedostačující.

Záměrem je navrhnout stezku, která by zahrnovala co nejvíce atraktivit v lokalitě Městských lesů Hradec Králové, dále pak dostatek míst pro nerušený odpočinek a pohodlné občerstvení a zároveň v co nejnižší míře kolidovala s frekventovanou Hradečnicí a dalšími komunikacemi s asfaltovým povrchem. Nakonec také zjistit v dotazníkovém šetření, zda by veřejnost novou stezku uvítala a jevila o ni zájem.

2 Cíl práce

Cílem práce v teoretické části je přiblížení problematiky jezdecké turistiky u nás v České republice. Rovněž se zde prezentují zkušenosti s využitím koní pro potřeby cestovního ruchu v zahraničí. Dále potom se shrnuje společná historie lidí a koní, včetně vývoje společného vztahu a chovu.

V praktické části je pak dílčím cílem práce popis současného stavu hipoturistiky na území města Hradce Králové a jeho blízkém okolí. Nejdůležitější součástí a hlavním cílem je nakonec navržení nové hipotrasy, která je vedena po území Městských lesů Hradec Králové a do níž jsou zapojeny některé atraktivity této oblasti.

Dalším dílčím cílem praktické části je i dotazníkové šetření, jež si klade za svůj cíl zjistit, jaký bude případný zájem o využití nově navržené hipotrasy mezi obyvateli města Hradec Králové a případnými návštěvníky tohoto regionu.

3 Metodika zpracování

V teoretické části vychází bakalářská práce z rešerše odborné literatury. Jedná se především o odborné monografie. Pomocným zdrojem jsou také některé webové stránky oficiálních organizací a materiály z odborných seminářů zveřejněných organizací HYJÉ – koně Zlínského kraje, o.p.s.

V teoretické části se řeší především obecně téma hipoturistiky, včetně zákonné úpravy (aktuální znění právních předpisů), konkrétních příkladů existujících jezdeckých tras, různých forem hipoturistiky a taktéž historie lidí a koní a vývoj chovu koní na našem území. Okrajově je rovněž zmíněno nezbytné vybavení pro tento typ turistiky a výběr vhodného koně.

V praktické části je provedeno zmapování současného stavu hipotras a jezdeckých stanic v Hradci Králové a jeho blízkém okolí a to především za pomoci materiálů pocházejících z Informačního centra Hradec Králové a webových stránek jednotlivých konkrétních subjektů.

Stěžejní část tvoří podrobné terénní šetření v oblasti Městských lesů Hradec Králové s cílem vytyčit na tomto území ideální trasu na již existujících komunikacích a doložit toto šetření fotodokumentací. Záměrem je propojit navrhouvanou trasu s co největším množstvím turistických atraktivit v dané oblasti a pokud to je možné, vyhnout se hodně frekventovaným komunikacím jako jsou například Hradečnice nebo komunikace s asfaltovým povrchem, které především v teplejších obdobích, ale nejen v nich, hojně využívají cyklisté a bruslaři.

Dále pak jsou prezentovány výsledky dotazníku, který respondenti vyplňují na webovém portálu www.vyplnto.cz a také na otázky odpovídají v rámci terénního šetření probíhajícího na území města Hradec Králové. Dotazníkové šetření proběhlo v období 2. 2. 2016 – 25. 2. 2016. Terénní šetření pak proběhlo v odpoledních hodinách ve dnech 11. 2. 2016, 16. 2. 2016 a 22. 2. 2016. Výše uvedený dotazník zjišťuje, jaké mají dotazovaní povědomí o hipoturistice a zda jsou ochotni využívat nově navrženou hipotrasu v rámci Městských lesů Hradec Králové. Na dotazník odpovědělo 365 respondentů.

V rámci dotazníkového šetření jsou jednotlivým respondentům položeny následující okruhy otázek:

1. Má veřejnost zájem o využití nové hipotrasy v oblasti Městských lesů Hradec Králové? Mají o to zájem obyvatelé města Hradec Králové?
2. Zná veřejnost význam pojmu „hipoturistika“?
3. Mají lidé, kteří na koni nejezdí, zájem tuto aktivitu vyzkoušet?
4. Navštěvují obyvatelé města Hradec Králové často Městské lesy Hradec Králové?
5. Navštěvují obyvatelé Královehradeckého kraje rádi krajské město Hradec Králové?
6. Přizpůsobují aktivní jezdci výběr dovolené podle dostupnosti hipoturistiky v dané oblasti?
7. Vyhledávají aktivní jezdci možnost využití hipoturistiky při návštěvě turistických destinací?

4 Teoretická část

V této části práce je vysvětlen pojem hipoturistika, jsou uvedeny její formy a rozšíření v České republice i zahraničí. Pozornost se též soustředí na volbu vhodného koně, vybavení či způsoby jízdy v terénu. Dále jsou popsány hipotrasy, způsob jejich tvorby a značení, provozní řád na nich a rovněž některé konkrétní příklady hipotras v České republice. Nakonec je v krátkosti nastíněna historie a budoucnost koní.

4.1 Hipoturistika

Dle ZELENKY a PÁSKOVÉ (2012) je hipoturistika (též hippoturistika či jezdecký cestovní ruch) forma cestovního ruchu, kde hlavní motivací účastníků je jízda na koni (od krátkodobých vyjížděk po několikadenní putování). Vyjížděky jsou též častou součástí pobytu na koňských farmách, což úzce souvisí s agroturismem. Dle výše uvedených autorů jde o druh cestovního ruchu, který v sobě zahrnuje turistické nebo rekreační pobyty na venkově na rodinných farmách. Turisté přitom poznávají život v kontaktu s přírodou, účastní se veškeré činnosti na farmách a aktivně odpočívají tím, že provozují pěší turistiku, cykloturistiku nebo hipoturistiku.

4.1.1 Hipoturistika v ČR

HOLLÝ (2003) píše, že organizovaná turistika se koncem 19. století stala vyjádřením vlastenectví a tak v roce 1888 vznikl Klub českých turistů, jejichž značkářská činnost nás provází téměř na každém kroku. V roce 2002 pak vzniklo občanské sdružení Jezdecké stezky, které mapuje a značí cesty vhodné pro jezdeckou turistiku a snaží se vytyčit hlavní tranzity navazující na hipotrasy za našimi hranicemi.

ANDRLOVÁ (2008) doplňuje historii o vznik specializovaného odboru Klubu českých turistů – Turistika na koni v roce 2005. Kromě vytváření systému stezek a stanic budují taktéž úvaziště v okolí stezek, působí ve vzdělávání jezdecké veřejnosti, pořádají studijní cesty a exkurze, vydávají mapy a

propagují hipoturistiku nejen mezi odborníky v cestovním ruchu, ale i širokou veřejností. Důležitý je rovněž rozvoj mezinárodní spolupráce.

4.1.2 Hipoturistika v zahraničí

I v jiných evropských státech je hipoturistika v oblibě. ŠPIČÁKOVÁ (2009) ve své knize tvrdí, že nejrozvinutější je hipoturistika především v Horním Rakousku pod záštitou organizace Euregio. Majitelé usedlostí a penzionů se sami aktivně podílejí na tvorbě a údržbě stezek. Mají zde propracovaný systém kritérií pro popis kvality stanic a poskytovaných služeb. Existuje několik webových portálů k této problematice. Značení je ve formě čtvercových hliníkových tabulek s emblémem koňské hlavy doplněné údaji o směru a vzdálenosti.

O Německu ŠPIČÁKOVÁ (2009) píše, že nejlépe propracovaný systém mají v jihovýchodní části Německa. Zapojily se jak spolky přátel přírody, tak i instituce podpory cestovního ruchu a dokonce i správa národních parků. Každoročně vydávají brožuru jezdeckých tras a stanic v regionu. Dále dodává, že v Německu i v Rakousku jsou organizátory produktů především jednotlivé stanice motivované i příspěvky za zapojení do projektů turistiky na koni. Plně využívají i grantů a dotací, včetně těch z evropských fondů. Podporovány jsou i stezky pro povozy, což významně rozšiřuje cílovou skupinu.

Dle ŠPIČÁKOVÉ (2009) má dlouhodobá tradice jezdeckví velký podíl na dnešní kvalitě jezdeckých tras v Anglii, které se mohou chlubit bohatostí a členitostí jezdeckých terénů. Tvorbu i údržbu tras zajišťovala a dále řídí The British Horse Society.

ŠPIČÁKOVÁ (2009) dále uvádí, že národní síť (The National Bridleroute Network) tvoří strategické cesty přes celou zemi (Ridgeway, The South Downs Way, Pennine Bridleway a London Orbital Bridleroute značené bílým číslem cesty na červeném podkladě) propojené regionálními cestami (například Three Shires Way či North London Bridleroute, značené bílým číslem cesty na modrém podkladě) a doplněné soukromými jezdeckými obvody (místní označení).

4.1.3 Formy hipoturistiky

HOLLÝ (2003) ve své knize píše, že vycházky na koni jsou nejčastější formou a využívá je naprostá většina rekreačních jezdců. Jedná se o jízdu v terénu trvající od 1 do 4 hodiny trvání a vzdálenosti od 7 do 30 kilometrů. Je prospěšná pro jezdce i pro koně a není třeba žádné speciální výstroje ani přípravy.

Jako další typ uvádí výlety a túry na koni. Ty trvají většinou celý den a překonávají vzdálenost od 30 do 70 kilometrů. Výstroj jezdců musí být doplněna o lékárničku, pláštěnku, stájovou ohlávku a vazák. Vhodná je rovněž i lepší průprava jezdců a přiměřená fyzická zdatnost koně i jezdce.

Posledním ze základních forem je pak dle HOLLÉHO (2003) putování na koni, které vzniká spojením několika celodenních túr. Organizováno je buď hvězdicově, nebo řetězově. Řetězové je náročnější, jelikož je nutné odvézt vybavení do cílů jednotlivých etap či jej vzít s sebou. U hvězdicového tyto starosti odpadají, protože se koně s jezdci vždy vracejí do centrálního tábora, ze kterého pak vyrážejí na jednotlivé túry. V obou případech je řeč o velmi náročné formě turistiky, na kterou musí být koně i jezdci trénováni a připraveni, jinak se zvyšuje pravděpodobnost zranění a narušení zážitku z hipoturistiky.

Mezi další formy HOLLÝ (2003) zařazuje výkonnostní – zápočtové cesty a výkonnostní odznaky. Dále pak ještě pomocné formy – distanční sport, orientační závody a jezdecké hry.

Tabulka 1: Formy jezdecké turistiky

Formy jezdecké turistiky		
základní		pomocné
Nesoutěžní	Soutěžní	Převážně soutěžní
Vycházky	Zápočtové cesty	Distanční jízdy
Výlety (túry)	Výkonnostní odznaky	Distanční dostihy
Putování		Gymkhana
<i>řetězové</i>	<i>hvězdicové</i>	Westernové hry

Zdroj: HOLLÝ, 2003, 9

4.1.4 Vhodný kůň pro hipoturistiku

DUŠEK (2007) píše, že vhodným koněm pro hipoturistiku je starší, zkušený, hodný, ochotný kůň s klidným temperamentem.

GOHL (1995) dále navrhuje i přímo některé typy a plemena, například všestranné teplokrevníky, malé koně (například Hafling nebo Hucul), arabské koně či různé typy „westernových“ koní (Appaloosa, Quarterhorse,...).

HOLLÝ (2003) dané téma rozvíjí tím, že pro jezdeckou turistiku lze využít naprostou většinu z více než 250 plemen koní a poníků. Často se pro tento účel využívají koně nevhodní do sportu. Kůň pro jezdeckou turistiku by měl mít vyrovnaný charakter, neměl by být lekavý, kopavý či kousavý a měl by se dobře snášet s ostatními koňmi. Důležité je také, aby kůň byl otužilý, měl pevná kopyta a zdravé nohy. Vhodná je též nenáročnost ve stravě. Nedoporučují se ušlechtilá plemena a příliš vysokí koně. Ohledně pohlaví je nejvhodnější valach, případně klisna.

4.1.5 Vybavení

Dle ANDRLOVÉ (2008) se při turistickém ježdění využívá převážně běžná uzdečka, za kterou se kůň nesmí nikdy uvazovat, pod kterou se dává ohlávka s vazákem. Sedla se používá různá, zde záleží především na tom, aby dobře sedělo koni. Nejčastěji lze vidět westernová sedla, dále pak vojenská či všestranná anglická. Podbřišník je nevhodnější provázkový. Při delším putování se využívají i různé sedlové brašny. Ideální je také pohodlné a účelné oblečení, pokrývka hlavy a pro některé jezdce i rukavice. Důležitá, ne-li zásadní, je rovněž volba bot, které by měly mít hladkou podrážku a podpatek. Nejvhodnější jsou samozřejmě vysoké jezdecké boty či jezdecká perka s minichapsy. Doporučuje se také používání ochranné jezdecké helmy či alespoň té cyklistické. Na zvažování je pak dále chránič páteře, bezpečnostní třmeny a další pomocné a ochranné pomůcky. Podstatným je ale rovněž klidný a trpělivý přístup jezdce s citem a ohledem na charakter zvířete.

4.1.6 Jízda v terénu

Podle HOLLÉHO (2003) existují při jízdě ve skupině v zásadě tři pochodové útvary: zástup, dvojstup (šachovnice) a houf. Vždy je třeba dbát na rozestupy ideálně na délku jednoho koně. Vedoucí skupiny dává zepředu celé skupině pokyny, většinou pravou rukou, které ostatní musí znát a respektovat. Často se používají povely využívané ve vojenství. Vedoucí skupiny by měl před každou jízdou ověřit, zda celá skupina zná význam jednotlivých pokynů a zda jim plně rozumí.

HOLLÝ (2003) dále upozorňuje, že svahy se překonávají vždy v lehkém sedu a to jak při cestě do svahu, tak z něj. Důležité je rovněž hlídat své těžiště a usnadnit tím koni práci. Dále je nutno povolit koni otěže a dovolit mu natáhnout hlavu a musí se taktéž počítat s tím, že do svahu koně rádi cválají. Voda se pak brodí vždy krokem v zástupu a pokud možno bez zastavování. Při jízdě po sypkém nebo kluzkém povrchu je třeba koně co nejméně rušit. Využívá se odlehčený nebo lehký sed, v mírném předklonu s oporou ve třmenech.

4.2 Hipotrazy

ANDRLOVÁ (2008) ve své knize píše, že značené jezdecké trasy jsou u nás novinkou. Jsou tvořené páteřními trasami a sítí dalších stezek. Postupně jsou doplňovány směrovkami, rozcestníky a místy pro odpočinek.

4.2.1 Tvorba a značení hipotras

Dle ANDRLOVÉ (2008) tvorbu jezdeckých stezek upravuje několik zákonů:

- Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.
- Veterinární zákon č. 166/1999 Sb.
- Zákon o ochraně zvířat proti týrání č. 243/1992 Sb.
- Silniční zákon č. 411/2005 Sb.
- Zákon o lesích č. 289/1995 Sb.
- Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb.
- Další legislativa - evidence zvířat.

ANDRLOVÁ (2008) dodává, že financování přichází nejčastěji od krajů, v rámci fondů Evropské unie, a částečně z rozpočtů měst, obcí či národních parků. 20 kilometrů stezky lze vyznačit průměrně za 20 000 Kč.

Metodika značení používaná v České republice je dle ANDRLOVÉ (2008) předmětem obdivu i v zahraničních zemích, kde je hipoturistika výrazně rozvinutější než je tomu momentálně u nás. Značení jezdeckých stezek je obdobné jako značení tras pěších, které má u nás již dlouhou tradici. O údržbu značení se stará Klub českých turistů.

Kromě směrových značek a tabulí jsou hipostezky vybaveny dle ŠPIČÁKOVÉ (2009) informačními panely, které přinášejí všem návštěvníkům nejdůležitější údaje o stezce nebo i síti tras v dané lokalitě. Jsou situovány do výchozího tras, při křížení páteřní trasy s lokálními okruhy, u kulturních a přírodních zajímavostí, památek nebo předmětů zvláštní ochrany a konečně tam, kde se nacházejí body panoramatického rozhledu. Tyto panely splňují stejné parametry jako informační tabule pro pěší.

Pro hipostezku je také charakteristické úvaziště. Jak uvádí ŠPIČÁKOVÁ (2009), jedná se o objekt na jezdecké stezce. Ten je určen ke krátkodobému přivázání koně. Nejčastěji je vybudován na místech určených k odpočinku (přístřešky, lavičky, altánky, tábořiště, místa na koupání, brody, „stání“ u restaurací, obchodů, ale také u pamětihodností – hradů, zámků nebo přírodních zajímavostí). Úvaziště je jednoduché dřevěné zařízení sloužící k uvázání koně. Rozlišuje se přímé a rohové úvaziště. Pro jeho vybudování je nutný prostor alespoň 5 x 3 m. Na jejich vznik většinou přispívají i majitelé zdejších služeb. Ti také provádějí údržbu a úklid na úvazišti.

4.2.2 Provozní řád jezdeckých tras

Hipotrasa je komunikace jako každá jiná, a proto i na ní platí jistá pravidla. Často navíc vede souběžně s cyklostezkami a turistickými trasami a je tudíž potřeba velká dávka ohleduplnosti od všech účastníků, o to větší, pokud se jedná o lekávé a nevyzpytatelné zvíře jako je kůň.

Dle webových stránek VÝCHODNÍ ČECHY (2016) maximální počet koní ve skupině nemá překračovat počet 10, především kvůli bezpečnosti, a

při větším počtu se má skupina rozdělit na více celků s rozestupy minimálně 500 metrů. Skupinu pak vždy musí vést zodpovědný průvodce nebo určený vedoucí skupiny. Ten zná itinerář trasy a po celou dobu zodpovídá za celou skupinu. Současně zodpovídá i za uklizení případných exkrementů mimo trasu.

Skupina je dále dle webu VÝCHODNÍ ČECHY (2016) povinna držet se značené trasy a dbát místních omezení nebo nařízení. Omezení často bývají časová kvůli klidu pro zvěř. Ta mohou být zpřísněna v období říje nebo vyvádění mláďat.

Pravidla na webu VÝCHODNÍ ČECHY (2016) upozorňují, že chodci se vždy míjejí pouze v kroku a v bezpečné vzdálenosti. Při míjení cyklistů se musí dbát zvýšené opatrnosti kvůli výrazným barvám a jejich vlivu na koně. Pokud cyklista předjíždí jezdce na koni, musí tak učinit v bezpečné vzdálenosti a pokud možno tak, aby měl jezdec čas připravit se na reakci koně. Na trasách platí zákaz trysku a přeskakování překážek kvůli neznalosti místa doskoku. Každý jezdec využívá trasy na vlastní nebezpečí.

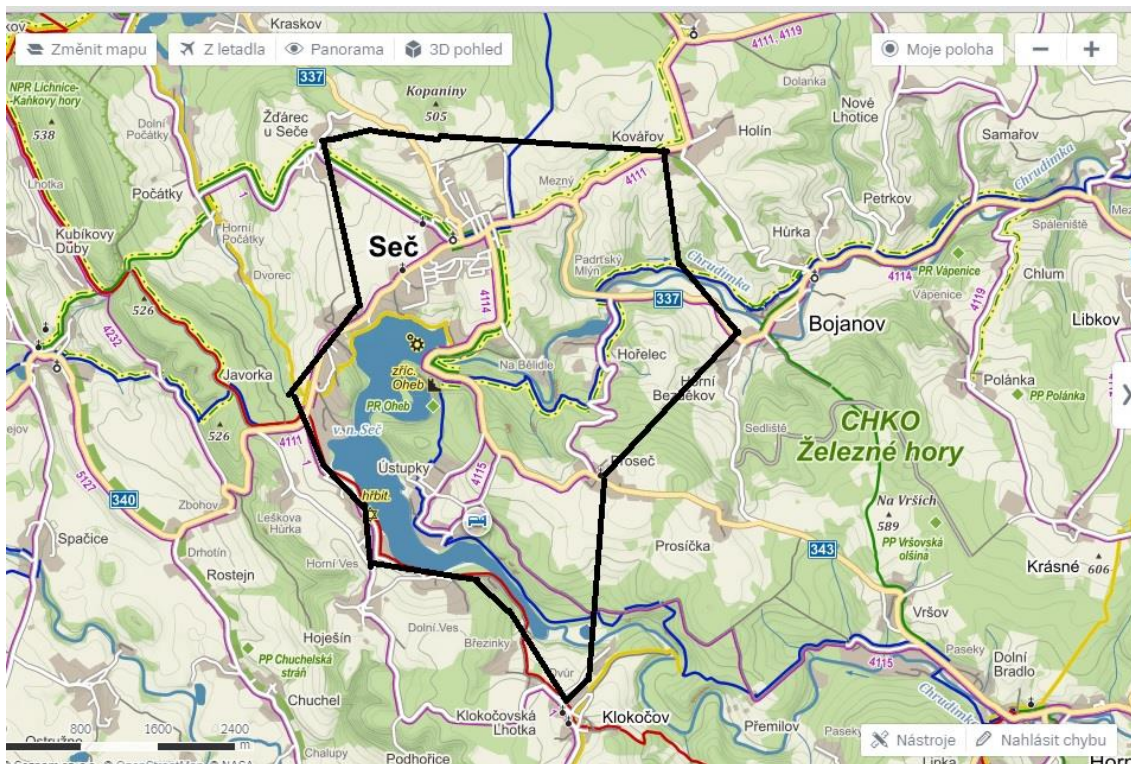
Podle ŠPIČÁKOVÉ (2009) sice existují pravidla pro chování jezdců na hipostezce, ale zatím nejsou upravena v zákoně, proto jsou jejich porušení právně nepostižitelná. Tato pravidla upravují provoz z hlediska životního prostředí (chování v přírodě, k povrchu stezky, pro ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin), zdraví a bezpečnosti jezdců i koní (regulace velikosti skupin, rychlost a styl jízdy), ochrany majetku (nelze ničit soukromý majetek, zanechávat odpadky, znečišťovat prostor koňským trusem).

4.2.3 Hipotrasy v České republice

ANDRLOVÁ (2008) ve své knize píše, že v České republice vznikly první hipotrasy v Jihočeském kraji, dále pak v kraji Zlínském a Královéhradeckém. V současnosti jsou již hipotrasy v každém kraji naší republiky. Jsou vydávány tištěné mapy hipotras, zároveň jsou běžně dostupné na různých internetových stránkách. Některé z nich jsou zde popsány. Konkrétně se jedná o okruh kolem přehrady Seč, následují hipotrasy Kovářov – Bělečko, Javorníček – Lucký Vrch, Slupenec – Chata pod Kletí.

Na svých internetových stránkách RANCH KOVÁŘOV (2016) představuje nenáročnou okružní trasu okolím přehrady Seč o délce přibližně 26 kilometrů,

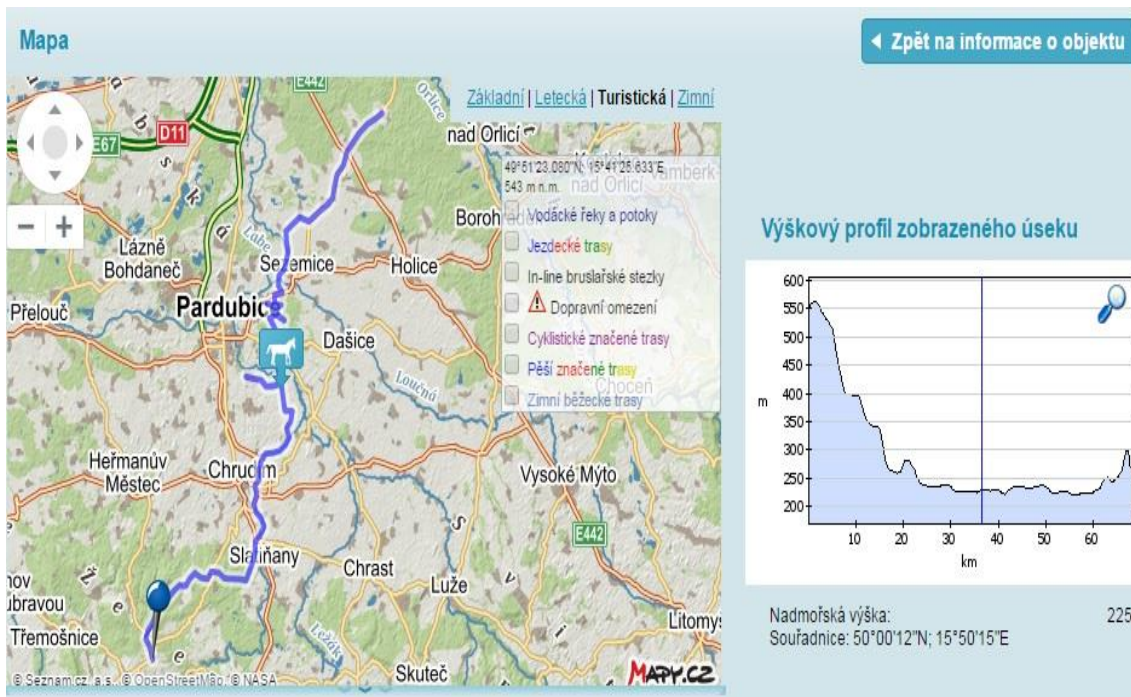
kteřá je značena zelenou podkovou v bílém čtverci a její průjezd trvá většinou 4-6 hodin. Stezka vede z Kovářova směrem k řece Chrudimce, podél ní až do Horního Bezděkova, dále mĳí Proseč a Klokočov, kde u bývalého zámku již lze spatřit první sečské jezero, pak již podél břehu až do obce Žďárec u Seče a zpět na Kovářov.

Obrázek 1: Mapa hipotryasy – okruh kolem přehrady Seč

Zdroj: upraveno podle www.mapy.cz s využitím informací o trase z webových stránek www.kovarov.info, 2016

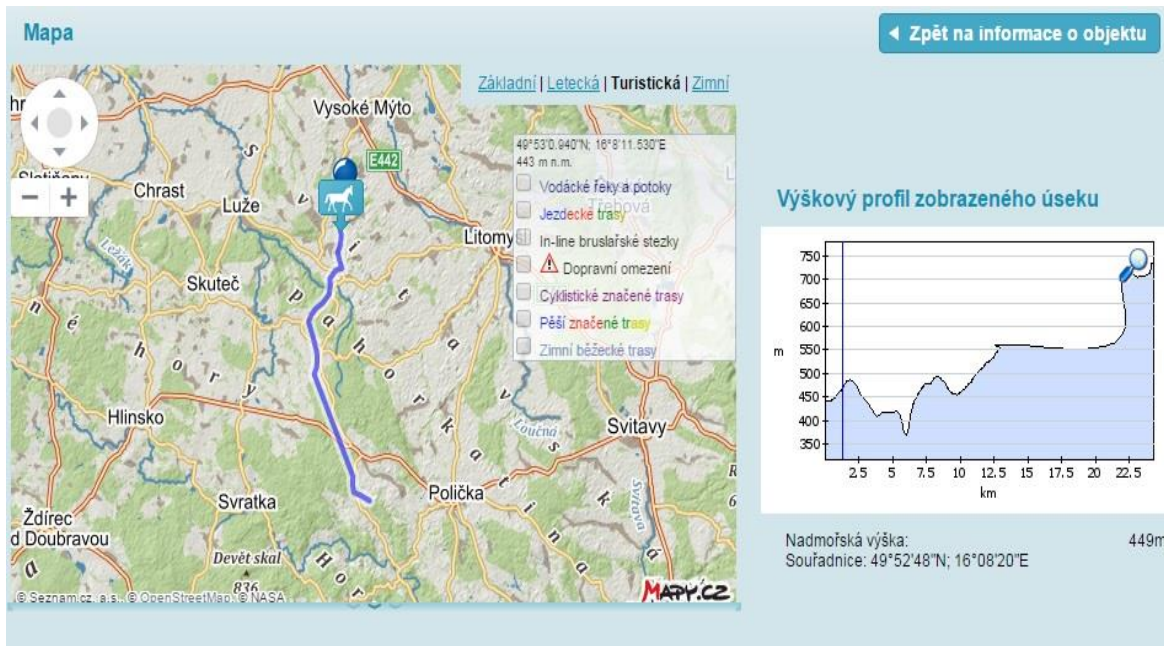
Dle internetových stránek turistického portálu CZECOT (2016) je další možností využití Kovářova jako výchozího bodu tentokrát s trasou v opačném směru. Stezka je dlouhá 69,4 kilometru značená modrým kotoučem v bílém poli, která je určena o mírně pokročilé.

Obrázek 2: Hipostezka Kovářov – Bělečko

Zdroj: převzato z www.czecot.cz, 2016

Další z hipotras, které na webu turistický portál CZECOT (2016) uvádí, je stezka z Javorníčku na Lucký Vrch. Je dlouhá 24,3 kilometru, se střední náročností a značena je modrým kotoučem v bílém poli. Značena je zatím pouze část Javorníček - Proseč.

Obrázek 3: Hipotrasy Javorníček – Lucký Vrch

Zdroj: převzato z www.czecot.cz, 2016

ANDRLOVÁ (2008) ve své knize představuje mnoho jezdeckých tras. Jednou z nich je trasa ze Slupence do Chaty pod Kletí. Tato trasa se nachází v okolí města Český Krumlov (památko UNESCO), je dlouhá přibližně 25 kilometrů a nabízí mnoho atraktivit. Samotné město Český Krumlov je oblíbeným turistickým cílem. Krumlovský zámek je po Pražském hradu nejrozsáhlejší v Čechách, zámecký park je známý divadlem s otáčivým hledištěm a město je častým dějištěm různých kulturních festivalů. Trasa dále pokračuje do obce Štětkře a poté do Zlaté Koruny, která je oblíbeným vodáckým tábořištěm, tudíž tu během sezóny panuje čilý ruch. Zde stojí za návštěvu areál kláštera. Nad Zlatou Korunou dále po stezce nalezneme i úvaziště pro koně. Část trasy pak vede Chráněnou krajinnou oblastí Blanský les a přes horu Klet, na jejímž vrcholu se nachází nejstarší rozhledna v Čechách. Dále po trase se nachází taktéž vyhlídka U sloupu, která je už blízko cílové stanice – Chata pod Kletí. Dále se dá pokračovat přes páteřní spojnicí například na Šumavu či přes Písecko do Středočeského kraje.

4.2.4 Hipoturistické stanice

Podle ANDRLOVÉ (2008) platí v rámci ubytovacích služeb jezdecké turistiky stejná pravidla jakou ubytovacích služeb obecně, tudíž existují luxusní penziony s boxy pro koně a rovněž i stanová tábořiště s ohradami. Pro koně je ale pobyt v cizím prostředí náročný vždy. Výběr stanice je nutno uzpůsobit koni (například pokud nerespektuje elektrický ohradník, těžko ho můžeme ustájit ve stanici, která používá tento typ ohrady bez možnosti alternativy) a případně i našim finančním či zdravotním potřebám. Na stanicích většinou o své koně pečují jezdci. Po dojetí je vždy nutno koně důkladně prohlédnout, postarat se o jeho pohodlí a zkontrolovat rovněž i výstroj.

Obrázek 4: Jezdecká stanice U Jelena
Zdroj: Převzato z www.jsujelena.wbs.cz, 2016

4.3 Historie koní

Není to tak dlouho, co koně bývali běžnou součástí lidských životů. Byli hojně využíváni v dopravě, zemědělství, dřevorubectví, jiné těžké práci a zároveň i jako potrava, především v případě nevhodných, zraněných či přesluhujících jedinců. Podstatnou a obětavou roli sehráli také v armádě v naprosté většině válek či jiných konfliktech. Koně bezpochyby pomáhali tvořit dějiny. Jejich primární postavení narušil až vynález parního stroje a následně i prvních automobilů. Od té doby význam koně jako dopravního prostředku postupně upadá, ale o to více se rozvíjí jeho využití ve sportu, kultuře, léčbě (hipoterapie) a posléze i právě v turistice, konkrétně hipoturistice či agroturistice.

GORDON-WATSON, MONTGOMERY a LYON (2003) ve své knize píše, že vývoj koní začal již před více než 60 miliony let, mnohem dříve než lidský. Postupoval od prakoně (Eohippus, dnes Hyracotherium), který byl velký asi jako liška, po Pliohippuse žijícího v pliocénu před přibližně 6 miliony let. Po něm se vývoj rozděluje na divoké koně a jejich blízké příbuzné – osly a zebry. Do dnešní

doby přežil poslední předek dnešních koní a to kůň Převalského (o jehož záchranu se zasloužila především Zoologická zahrada hlavního města Prahy, která rovněž organizuje projekt vypuštění koně Převalského zpět do volné přírody, který je zatím velmi úspěšný – zatím poslední, pátý, transport proběhl v roce 2015), který zůstal nezměněn od dob pleistocénu. Druhý známý předek – Tarpan – byl bohužel vybit koncem 19. století.

Obrázek 5: Poslední transport koní Převalského do volné přírody
Zdroj: převzato z www.zoopraha.cz, 2015

4.3.1 Kůň a člověk

Podle knihy KONĚ (1995) se dodnes neví, kdo s chovem koní začal, ale zdá se, že nejdříve se tak dělo v černomořských a kaspických stepích. V poříčí Dněpru byly nalezeny koňské lebky přibližně z 5. tisíciletí př. n. l., jejichž zuby nesly známky poškození provazem nebo řemínkem. Jedná se zatím o nejstarší důkaz zkrocení koně. Kulturní národy se s koněm často seznamovaly nedobrovolně v rámci nájezdů kočovných jezdců. Brzy se ale naučily koně oceňovat a chovat. Přesto střediskem chovu koní zůstává až do středověku stepní koridor táhnoucí se z Balkánu až po Velký Chingan v Číně. Koně byli zpočátku využíváni jako jezdecká zvířata a pouze okrajově jako tažná. Později přišly bojové vozy a arény. Následoval vývoj sedel, která byla dlouhou dobu celkem provizorní, jelikož stepním jezdcům stačila, a třmenů, u kterých dodnes

není znám přesný původ. První solidní postroj pro jezdce v těžké zbroji začali jako první využívat Peršané, Lýdové a jezdci z Urartu.

Dále je ve výše zmiňované knize uvedeno, že ve starověkém Řecku vznikla první známá kniha o chovu koní a jezdeckví, jejímž autorem byl Xenofón. Za nejlepší evropské chovatele koní se pak považují Keltové, kteří například vynalezli pákové udidlo. Velmi známí a dodnes obdivovaní jsou arabští koně, jejichž chov velmi zintenzivnil proslov Proroka.

Publikace KONĚ (1995) tvrdí, že nejvýznamnější roli sehráli koně především ve válečných konfliktech, kdy kvalita, schopnosti a velikost jízdy často rozhodovaly o výsledcích bitvy. V 10. století započal věk rytířů, se kterým souvisí šlechtění mohutných bitevních koní, kteří museli unést jezdce a často více než 200 kilogramové brnění. Vývojem palných zbraní upadá význam brnění a jízda se opět stává lehkou a rychlou útočnou silou (dragoun, husar a další). Důležitým společníkem byli koně také pro indiány při střetech s americkým jezdecktvem. Okrajově byli koně používáni i během obou světových válek, kde zaznamenali obrovské ztráty a víceméně z armád vymizeli. Zásadní roli sehráli při tahání kočárů a dostavníků, částečně pak i při rozvoji průmyslu. Časem ale byli nahrazeni automobilem a železnicí. Dnes jsou koně ještě stále využíváni v zemědělství i v lese a nenahraditelnou roli mají také pro kovboje při práci na rančích.

4.3.2 Historie koní na českém území

DVOŘÁKOVÁ (2007) píše, že Slované ve středověku koně využívali jako orákulum (prostředek k věštění) a uctívali je. Byli zasvěceni několika bohům (např. Radegast). Věřilo se v jejich ochrannou moc (koňské hlavy se pod střechem nebo do základů dávali ještě i v 17. století). Koně se rovněž pohřbívali na stejná místa jako lidé. Během nadvlády Avarů dokonce do společných hrobů jezdce a koně a to nejen v případě mužů, ale často i žen a dokonce i dětí.

Chov koní zde byl dle DUŠKA (1995) ale již dávno před Slovany, především zásluhou Keltů, Markomanů, Hunů a dalších. Největší impuls přišel vpádem Hunů s jejich mongolskými koňmi. V 9. století byli koně dokonce

jedním z hlavních vývozních artiklů z Čech. Chov koní podporovaly i karavanní cesty. Mnoho českých králů se rádo oddávalo turnajům a lovům, k nimž potřebovali spolehlivého koně. Stejně jako v případě válek či cestování.

DUŠEK (1995) uvádí, že v druhé polovině 16. století přichází příliv španělských koní, díky tisku se rychle šíří nové poznatky a rovněž je založen císařský hřebčín Kladruby nad Labem a Lipica.

Hřebčín Kladruby nad Labem pak dle DUŠKA (1992) původně produkoval španělské koně pro potřebu císařského dvora a vojenství, především karosiéry do záprěže. Největšího rozmachu dosáhl za vlády Karla VI., který jej velmi podporoval. Plemeno zde vzniklé – Starokladrubský kůň – je typické klabonosem, labutím krkem a vysokým chodem. Postupem času se chov omezil pouze na koně bílé, chované v Kladrubech, a koně černé, chované ve Slatiňanech, kteří se liší částečně i v exteriéru.

MISAŘ (2011) ve své knize píše, že postupem času se rozvíjí i odchov dostihových koní a s ním i chov Anglického plnokrevníka, kde významnou roli hraje hřebčín Napajedla, kde se dostihoví koně chovají dodnes. Mezi další chovy patří například hřebčín Albertovec nebo Xaverov. Český chov dal rovněž vzniknout novým plemenům – Český teplokrevník, Moravský teplokrevník, Kůň Kinských, Český sportovní pony a Starokladrubský kůň. Z chladnokrevných plemen pak Českomoravský belgický kůň a Slezský norik.

Obrázek 6: Tradiční české plemeno Starokladrubský kůň typické svým klabonosem
Zdroj: převzato z www.nhkladruby.cz, 2016

4.3.3 Budoucnost koní

MAHLER (1995) tvrdí, že dnes koně plní převážně sportovní a společenskou funkci. Dále jsou využíváni jako zdroj potravy, přestože se většinou nejedná o cílený chov koní na maso, ale jsou tak využíváni problémoví, nechtění, zranění, starší či jinak „postižení“ koně. Využívají se i kůže, žíně (například smyčce), kobydí mléko (pro své léčebné účinky) a koňská krev (výroba sér). Samozřejmostí je zužitkování trusu jako hnojiva. Nejperspektivnějším je ale sportovně-rekreační využití koně. Kůň má blahodárné účinky na psychickou i fyzickou kondici člověka. Trénuje trpělivost a zodpovědnost. Koně pomáhají také s léčbou pomocí hipoterapie.

5 Praktická část

Tato část práce nejprve seznamuje s již existujícími hipotrasami v Hradci Králové a jeho okolí. Potom jsou představeny jezdecké stanice, které působí v tomto regionu. Dále pak je navržena nová hipotrasa, která prochází lokalitou Městských lesů Hradec Králové. Následuje dotazníkové šetření, jehož hlavním cílem je zjistit zájem veřejnosti o nově navrženou hipotrasu.

5.1 Hipotrasa v Hradci Králové a okolí

Podle webových stránek JEZDECKÉ STEZKY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE (2011) v Hradci Králové a jeho okolí již existuje rozsáhlá síť jezdeckých tras, která se dále rozvíjí. V roce 2005 vzniklo Občanské sdružení Jezdecké stezky Královehradeckého kraje a navázalo spolupráci s Občanským sdružením Jezdecké stezky Východních Čech. V rámci spolupráce bylo dohodnuto pokračování trasy vedoucí z Jižních Čech přes Pardubický kraj, která má dále pokračovat z Kříčně Královehradeckým krajem přes Krkonoše až na hranice s Polskem.

„Bylo započato s trasováním z Kříčně do Kunčic u Nechanic, odsud na Podlužní mlýn v Cerekvici n/Bystřici, Hřebčína v Jeníkově u Miletína, Úhlejšova pod Zvičinou, Vítěznou u Dvora Králové n/Labem, Bolkova u Rudníku a přes pohoří Krkonoš do Horních Albeřic, kde je turistický přechod do Polska. Tím vzniká hlavní páteřní stezka z oblasti Horních Rakous napříč Českou republikou do Polska a tam v budoucnu až k Baltickému moři do oblasti Sopot.“(www.jezdecke-stezky.wbs.cz/Agroturistika, 2. odstavec, 2011)

Značení hipotras se podle informací na výše jmenovaných webových stránkách JEZDECKÉ STEZKY KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE (2011) shoduje s celostátním značením. Jedná se o bílé značky o rozměrech 10x10cm s terčem o průměru 6cm ve čtyřech barvách. Červený terč značí páteřní trasu, modrý značí oblastní (většinou vedenou po zajímavých místech a pamětihodnostech), zelená pak značí trasu především pro začátečníky a žlutá označuje stezky propojovací (od stezky k jezdecké stanici apod.).

5.1.1 Okružní trasa okolím Hradce Králové

Dle informačního letáčku HRADECKEM NA KONI (2011) je možné v okolí Hradce Králové využít značenou hipotrasu. Ta je dlouhá až 130km a prochází spoustou zajímavých lokalit. Jako začátek cesty lze zvolit Dolní Přím a zapůjčit si koně v místním jezdeckém klubu. Trasa míří směrem na Střezetice přes Chlum, kde je možnost navštívit Památník bitvy na Chlumu z 3. 7. 1866, kterou rakouská armáda s pruskými vojsky prohrála a utrpěla obrovské ztráty. Dále trasa pokračuje směrem do Nedělišť, poté přichází křížení s frekventovanou silnicí E67, jedná se tady ale o přehledné místo. Pak vede přes Předměřice nad Labem, Lochenice a Skaličku až do Piletic. V této obci se nachází oblíbený cíl mnoha turistů – Šrámkův statek. Jedná se o památkově chráněný areál se vzácnými dřevěnými objekty původní lidové architektury. V tomto prostředí se konají folkloristické slavnosti, výstavy, jarmarky a trhy výrobků lidové tvorby a uměleckých řemesel, folkové festivaly, ale i pro společenské akce s doprovodným programem folklorního zaměření. Součástí zdejšího areálu jsou i výstavní prostory, pobočka Městské knihovny, zkušebny folklorních souborů, Klubu lidové tvorby a rovněž stylová hospůdka.

Stezka pokračuje přes Slatinu a Nepasice do Bělče nad Orlicí, kde stojí za návštěvu místní pivovar či obora. V ní žijí mufloni, daňci a divoká prasata. Všechna tato zvířata mohou turisté pozorovat v jejich přirozeném prostředí.

Na trase leží i nově zrekonstruovaná Mazurova chalupa. Ta slouží už nyní k setkávání dětí s lesníky. Ti je seznamují s lesem a s činností člověka v něm.

V okolí chalupy je plánován v nejbližší budoucnosti vznik naučné stezky, která bude sloužit široké veřejnosti. Zaměří se na hospodaření v lesích, seznámí příchozí se spoustou zajímavostí o stromech, o zvěři a dalších věcech.

Pak se po trase pokračuje přes Hoděšovice na Kolibu a dál do Vysoké nad Labem a přes železniční nadjezd do Opatovic nad Labem, kde je opět třeba překročit frekventovanou komunikaci č. 37 vedoucí do Pardubic. Poté se hipotrasa vine podél železniční trati do Čeperky a dále malebnou krajinou kolem Opatovického kanálu přes Podůlšany do Starých Ždánic. Odsud stezka kopíruje páteřní trasu značenou jak červenými, tak modrými značkami až do Hrádku

u Nechanic, dalšího místa, které rozhodně stojí za návštěvu. Zdejší zámek sloužil hraběcímu rodu Harrachů jako reprezentační a letní sídlo. Je postaven ve stylu tudorské gotiky.

Nedílnou součástí zámeckého areálu je také zdejší park, který měl dle webového portálu WWW.HRADEKUNECHANIC.CZ (2009) původně rozlohu 29 hektarů (dnes pouze 18 hektarů). Na park navazovala 412 hektarová lovecká obora (dnes majetek Lesů ČR). Zámecký park je v současnosti využívám i hráči golfu, neboť je zde vybudováno golfové hřiště.

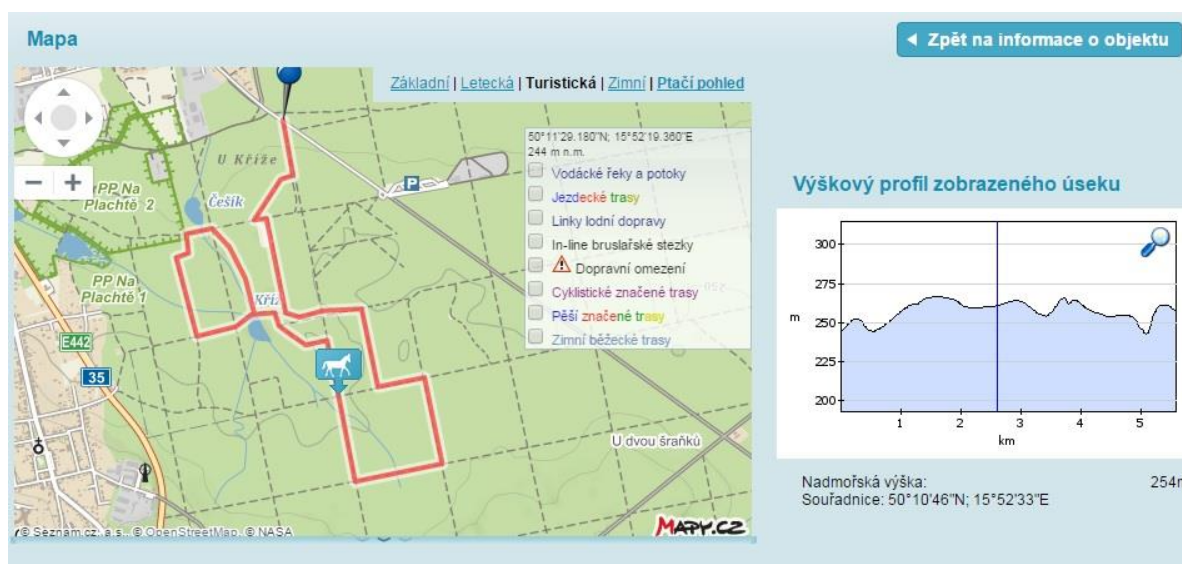
Po návštěvě Hrádku u Nechanic zbývá už jen krátký úsek hipotrazy, která prochází přes obec Radostov zpět do výchozího bodu v Dolním Přímu.

Obrázek 7: Mapa okružní hipotrazy a dalších jezdeckých tras v okolí Hradce Králové
Zdroj: převzato z - Hradeckem na koni, 2011

5.1.2 Současná hipostezka v Městských lesích Hradec Králové

Hipostezka v Městských lesích Hradec Králové je dlouhá 7 km a prochází atraktivní částí lesů. Na stezce se nachází například Rytířské hradiště či rybníčky Česík a Kříž. Je značena žlutými destičkami s piktoqramem jezdce na koni (4).

Obrázek 8: Mapa hipotrasy v Městských lesích Hradec Králové

Zdroj: převzato z www.czecot.cz, 2016

5.2 Jezdecké stanice v Hradci Králové a okolí

Na území města i v jeho okolí existuje řada jezdeckých klubů, přičemž naprostá většina z nich nabízí možnost zapůjčení koně a vyjížděk do terénu. Jedná se například o Jezdecký klub Dolní Přím, Jezdecký klub Kunčice, Hradecký jezdecký klub, Sportovní jezdecký klub Roudnička, Jezdecký klub Bědovice, Jezdecké centrum Rusek a další.

5.2.1 Jezdecký klub Dolní Přím

Jezdecký klub Dolní Přím je jedna z největších stanic v okolí Hradce Králové. Nachází se asi 10 minut jízdy autem od Hradce Králové na oblastní jezdecké stezce a nedaleko stezky páteřní. Klub je velmi dobře vybaven na různé druhy jezdeckých sportů a nabízí pronájem jezdecké haly, prázdninové

pobyty dětí na koni, semináře a školení, soustředění s koňmi, závody, ustájení koní. Kromě výuky jízdy na koni rovněž pořádá vyjížďky do přírody.

5.2.2 Hradecký jezdecký klub

Jedná se nejspíš o nejvýznamnější jezdecký klub v této oblasti. Byl dle informací na webu WWW.HJK.CZ (rok neuveden) založen již roku 1928 jako Jezdecká společnost Hradec Králové, tudíž má velmi bohatou historii. Během celého roku se v areálu koná mnoho zajímavých akcí. Jako jediný bohužel nenabízí vyjížďky na koni pro veřejnost, ale pouze pro členy klubu, což je celkem škoda vzhledem k ideálnímu umístění stanice v Městských lesích Hradec Králové.

5.2.3 Ranch „B“ Blešno

Tato jezdecká stanice se nachází v obci Blešno nedaleko od Hradce Králové. Je jednou z možností k vypůjčení koní. Její velkou výhodou je, že se nachází blízko oblasti Městských lesů Hradce Králové. Pro širokou turistickou veřejnost je tedy jednou z možných startovních pozic.

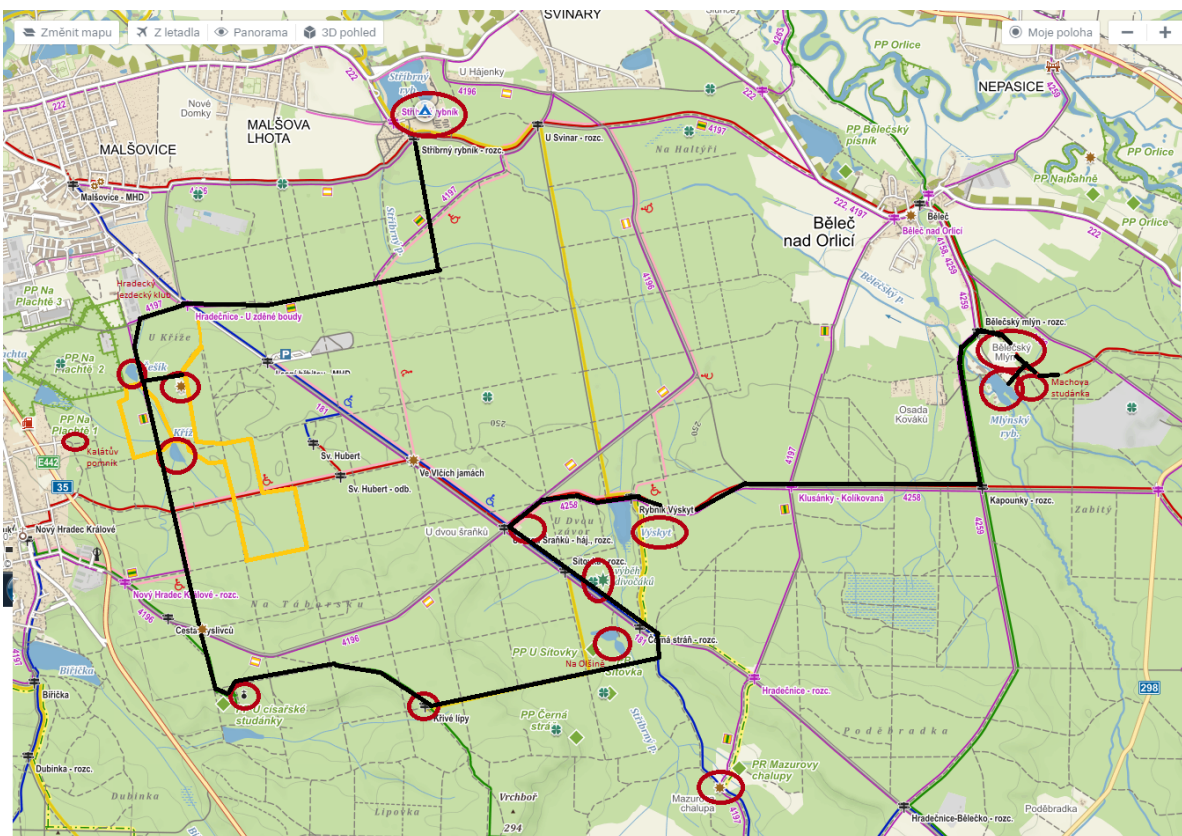
5.3 Návrh nové hipotrazy

Návrh nové hipotrazy v sobě zahrnuje dostatečné množství zajímavých atraktivit, které se v dané lokalitě Městských lesů Hradec Králové nacházejí. Celková délka trasy je 34 kilometrů a výškový profil trasy je nenáročný. Část nově navrhované hipotrazy vede po asfaltových komunikacích (2), většina však prochází po zpevněných lesních cestách (3). Většinou se jedná o méně frekventované lesní cesty, kterých je možné v Městských lesích Hradec Králové najít dostatečné množství. Jako vhodný začátek pro putování na koni je zvolena oblast Stříbrného rybníka (1), který poskytuje možnost příjemné rekreace a při příznivém počasí i osvěžujícího koupání.

Dále je trasa plánována kolem rybníka Češík (7), rytířského hradiště, kde lze bezstarostně strávit volný čas s dětmi, (8) rybníka Kříž (9)(10) a nakonec k císařské studánce (13). Část stezky vede i přes tzv. Cestu myslivců (11)

s památníkem věnovaným zesnulým myslivcům (12). Přes Křivé lípy pak pokračuje k retenční nádrži Na Olšině (14)(15)(16), kolem výběhu divočáků (17)(18) a hájenky U Dvou Šraňků (19) až k rybníku Výskyt, (21)(22)(23)(24). Dále se po trase dojde k Mlýnskému rybníku (25) s Bělečským mlýnem a k Máchově studánce (26), kde navrhovaná trasa končí. Od retenční nádrže Na Olšině je možné s menší zajiždkou navštívit výše jmenované nově zrekonstruované Mazurovy chalupy.

Na následující mapě je žlutou barvou vyznačená existující jezdecká trasa v Městských lesích Hradec Králové, černě je pak vyznačený návrh nové hipotrasy. Červeně jsou zakroužkovány atraktivity, které je možné si v oblasti prohlédnout či přímo využít.

Obrázek 9: Návrh nové hipotrasy v Městských lesích Hradec Králové
Zdroj: upraveno dle www.mapy.cz, 2016

5.3.1 Popis atraktivit ležících na vytvořené trase

Návrh nové hipotrasy v sobě zahrnuje dostatek atraktivit. Začíná se u Stříbrného rybníka. Tady se nabízí nejen ubytování a koupání nebo rybaření,

ale ještě spousta dalších aktivit. Kromě lodí a šlapadel si může návštěvník půjčit sportovní potřeby (kolečkové brusle, kolečkové lyže, koloběžku, horské kolo, skákací boty, sadu na badminton, pétanque, krocket). K dispozici tady je rovněž dětské hřiště, dále hřiště na plážový volejbal, lanové centrum. Na své si tady přijdou i příznivci lukostřelby, paintballu či minigolfu.

Na lesní mýtině mezi lesním hřbitovem a rybníky U Kříže a Češík si přijdou na své především děti. Je tady pro ně postaveno rytířské hradiště. V tomto areálu, jehož veškerý prostor je vysypán pískem, se hojně využívá bludiště a umělá jeskyně. Hned vedle vstupu jsou postavy dvou rytířů.

Další možnou zastávkou na trase je císařská studánka. Ta byla původně roubenou studánkou s pramenem. V roce 1875 nad ní dal lesmistr Rotter postavit zděnou stavbu trojúhelníkového půdorysu. Při rekonstrukci v roce 1973 byl pramen vyveden o několik metrů dále.

Na trase mohou jezdci obdivovat i zvířata ve výběhu. Divočáky a daňky si každý může vlastnoručně nakrmit. K tomu slouží skluzavka pro krmivo. U obou výběhů jsou také postavena vyvýšená pódia, aby se dalo zvířata lépe pozorovat.

Nedávno zrekonstruovaná hájenka U Dvou šraňků z roku 1869 stojí na rozcestí a její momentálně řešené případné zbourání víří rušné diskuze. Na jejím místě by v budoucnu mělo stát nové moderní výukové centrum.

Máchova studánka, která vyvěrá nedaleko od bývalého Bělečského mlýna a rybníka, je dost vydatná. Dává přibližně 100-120 litrů vody za hodinu a všem, kteří sem přijdou, nabízí možnost osvěžení čerstvou, studenou, pitnou vodou. Visí tady i několik hrníčků, které jsou k tomuto účelu přímo určené. Podél trasy se nachází velké množství míst, kde si unavený návštěvník může nerušeně odpočinout. Několik altánků s ohništi poskytuje možnost ke grilování. Výše charakterizované atraktivity jsou zachycené na fotografiích v přílohách této bakalářské práce.

5.4 Dotazníkové šetření

Jako doplněk k této bakalářské práci slouží i dotazníkové šetření, jehož hlavním cílem je zjistit, jaký zájem by byl o novou stezku v rámci Městských

lesů Hradec Králové, ať už ze strany obyvatel města, či ze strany turistů. Dílčím cílem je i zjištění, zda je veřejnosti známý a srozumitelný pojem „hipoturistika“. Potom se zjišťuje, zda aktivní jezdci na koni vyhledávají při návštěvě turistických atraktivit možnost využití hipoturistiky, nebo jestli dokonce podle toho upravují výběr dovolené.

Zvolena je kvantitativní metoda, výběr respondentů je náhodný. K publikaci dotazníku je využito webových stránek www.vyplnto.cz. Tím však bohužel vzniká i jeho značné zatížení, neboť daný portál navštěvují především věkové skupiny lidí od 15 do 25 let. S využitím výše zmíněného webu je provedeno i terénní šetření. Při něm jsou dotazováni lidé ve městě Hradci Králové. Jejich odpovědi jsou zaznamenávány na papír a poté postupně zadávány do systému. Dotazníkové šetření proběhlo v období 2. 2. 2016 – 25. 2. 2016. Terénní šetření pak proběhlo v odpoledních hodinách ve dnech 11. 2. 2016, 16. 2. 2016 a 22. 2. 2016 a to především v okolí zastávky MHD Hradec Králové Adalbertinum, na Velkém a Ulrichově náměstí a na třídě SNP na Slezském předměstí. Při terénním šetření byl respondentům rovněž představen návrh trasy v podobě mapy se zvýrazněnými atraktivitami.

Jelikož je dotazníkové šetření umístěno na internetovém portálu, kde nejsou respondenti přesně známi a tento portál je navštěvován především studenty, kteří tvoří více než polovinu z dotazovaných jedinců, jedná se tedy spíše o určitý náhled do problematiky a jeho výsledky nelze brát jako reprezentující vzorek.

5.4.1 Struktura dotazníku

Dotazník obsahuje celkem 17 otázek. Využívají se v něm rovněž filtrační otázky, díky kterým se dají výsledky lépe segmentovat a respondenti nemusejí odpovídat na otázky, které se jich netýkají.

V úvodu dotazníku se pozornost soustřeďuje na několik základních otázek. Ty zjišťují pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Dále následují otázky týkající se znalosti či neznalosti pojmu „hipoturistika“. Pokud dotazovaní tento konkrétní pojem znají, pokračují v odpovědích na další otázky.

Jestliže zmiňovaný pojem neznají, je jim vysvětlen. Dotazník dále zjišťuje, zda dotazovaní, kteří jezdí na koni, při návštěvách turistických atraktivit vyhledávají možnost hipoturistiky a zda tomu i případně přizpůsobují výběr dovolené. Pokud respondenti na koni nejezdí, další otázka zkoumá velikost zájmu vyzkoušet si tuto aktivitu. Otázka na místo bydliště rozdělí obyvatele Královéhradeckého kraje a přímo občany krajského města. První z nich odpovídají na otázku, zda rádi navštěvují krajské město, obyvatelé Hradce Králové potom jak často navštěvují Městské lesy Hradec Králové. U respondentů, kteří bydlí mimo Královéhradecký kraj, dotazník zkoumá, zda znají město Hradec Králové, jestli ho již někdy navštívili a případně i zda se do tohoto města budou někdy rádi vracet. Celý dotazník zakončuje otázka, která je společná opět pro všechny respondenty. Ptá se na zájem dotazovaných vyzkoušet nově navrženou hipotrasu vedoucí územím Městských lesů Hradec Králové.

5.4.2 Výsledky dotazníku

Na dotazník odpovědělo značné množství respondentů. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 365 respondentů. Jenom 35 z nich je občany města Hradce Králové. Z celkového počtu odpovídajících lehce převažují ženy a nadpoloviční většina lidí patří do věkové kategorie 16-26 let. Téměř polovinu respondentů pak tvoří lidé s dokončeným středoškolským vzděláním ukončeným maturitou.

Co znamená pojem „hipoturistika“ ví více než polovina dotazovaných, z nichž téměř polovina sama aktivně jezdí na koni. Z těch lidí, co tento pojem neznají, pak na koni aktivně jezdí pouze pětina dotazovaných.

Většina z aktivních jezdců při návštěvě turistických destinací vyhledává možnost hipoturistiky, jen minimum z nich tomu však přizpůsobuje výběr dovolené.

Více jak polovina z dotazovaných, kteří na koni nejezdí, mají zájem v budoucnu jízdu na koni vyzkoušet.

Více než třetina respondentů taktéž projevuje zájem o využití nově navržené hipotrasy v Městských lesích Hradec Králové.

Výsledky dotazníku jsou zveřejněné v přílohách této bakalářské práce a dále pak na internetové adrese <https://bakalarska-prace-kone.vyplnto.cz>.

6 Shrnutí výsledků

Hipoturistika je v současnosti slibně se rozvíjející odvětví turistiky, které získává na oblíbenosti nejen v České republice, ale i v zahraničí. Každoročně přibývá mnoho kilometrů nových tras. Vývoj tohoto odvětví připomíná počáteční boom cykloturistiky, oproti které má ale hipoturistika velkou výhodu v nižší náročnosti na povrchovou úpravu stezek. Značnou nevýhodou jsou ale větší požadavky, které jsou kladené na stanice z hlediska jejich vybavení a uzpůsobení veškerým potřebám koní i jejich jezdců.

Jedná se o velmi specifický druh turistiky s nezaměnitelným osobitým zážitkem. Pozorování a vnímání krajiny z koňského hřbetu působí na člověka intenzivněji než v rámci jiných druhů turistiky. Intenzivnější je rovněž i souznění každého jednotlivce s přírodou.

Hipoturistika pomáhá nejen při poznávání nových míst netradičním způsobem, ale zároveň má často i velmi blahodárný vliv na psychiku člověka. Příznivě působí rovněž na nemoci pohybového ústrojí, jakými jsou například bolesti zad.

Jedná se o finančně nenáročný způsob rozvoje turistiky, která zároveň nenarušuje ráz krajiny a negativně do ní nezasahuje. Často lze pro hipotrasy využít již existující komunikace, proto se při tvorbě těch nových řeší převážně pouze jejich značení a případně navržení možných úvazišť či míst pro odpočinek.

Částečnou nevýhodou, ale zároveň i kouzlem tohoto typu turistiky, je spolupráce jezdce s často velmi nevyzpytatelným zvířetem ovládaným primárními instinkty, jakým kůň bezpochyby je.

Z výsledků dotazníkového šetření je možné vyvodit odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky:

1. Má veřejnost zájem o využití nové hipotrasy v oblasti Městských lesů Hradec Králové? Mají o to zájem obyvatelé města Hradec Králové?

Téměř polovina dotazovaných má zájem o využití nové hipotrasy v rámci území Městských lesů Hradec Králové. Z 35 dotazovaných obyvatel Hradce

Králové má o využívání nově navrhované hipotrasy zájem 29 respondentů, což představuje přibližně 82,9 %. Viz Graf (39)

2. Zná veřejnost význam pojmu „hipoturistika“?

Více jak polovina dotazovaných pojem hipoturistika zná (56,2 %). Ostatní respondenti jsou s významem tohoto pojmu ihned seznámeni v rámci další otázky. Viz Graf (30)

3. Mají lidé, kteří na koni nejezdí, zájem si tuto aktivitu vyzkoušet?

Na otázky odpovídalo kladně 55,8 %. Z tohoto faktu nejspíš vyplývá, že více jak polovina dotazovaných projevuje zájem jízdu na koni vyzkoušet. Viz graf (35)

4. Navštěvují obyvatelé města Hradec Králové často Městské lesy Hradec Králové?

Téměř tři čtvrtiny z dotazovaných obyvatel Hradce Králové navštěvují Městské lesy Hradec Králové často nebo velmi často (68,6 %). Jen 5,7 % z dotazovaných respondentů tam zavítá jen velmi zřídka. Viz graf (38)

5. Navštěvují obyvatelé Královehradeckého kraje rádi krajské město Hradec Králové?

Naprostá většina dotazovaných respondentů z tohoto kraje (84%) ráda navštěvuje krajské město. Viz graf (39)

6. Přizpůsobují aktivní jezdci výběr dovolené podle dostupnosti hipoturistiky v dané oblasti?

Přibližně pětina (22%) respondentů výběr dovolené přizpůsobuje dostupnosti hipoturistiky v oblasti, zatímco více jak polovina (60%) to nedělá. Viz graf (34)

7. Vyhledávají aktivní jezdci možnost využití hipoturistiky při návštěvě turistických destinací?

Více jak polovina (55%) jezdců při návštěvě turistických atraktivit vyhledává možnost využití hipoturistiky. Viz graf (33)

7 Závěry a doporučení

Existující síť hipostezev v České republice je již nyní značně rozsáhlá a stále se dál rozšiřuje. Zdaleka ale zatím nedosahuje délky tras cyklistických. Dnes jsou budovány i hipotrasy, které se upravují pro povozy tažené koňmi. Jedná se o další možnost využití hipostezev a nový způsob turistiky.

Dotazníkový výzkum, i když je zatížen způsobem výběru jeho respondentů, ukazuje, že lidé mají povědomí o hipoturistice a jsou ochotní strávit volný čas nebo dovolenou aktivním způsobem. Lidé z Hradce Králové navštěvují Městské lesy a mají zájem o využití nově navrhované hipotrasy.

Vzhledem k množství lesních cest a komunikací v oblasti Městských lesů Hradec Králové, které lze pro hipoturistiku využít, není návrh nové hipotrasy nijak náročný. Její realizace by nebyla velmi finančně zatěžující a pro Hradec Králové by mohla být přínosná a inspirující. Na zvolené trase nejsou žádné zásadní problémové etapy. Povrch je na celé délce trasy vhodně upraven a pro koně je dostatečně bezpečný a pohodlný. Pro majitele koní je doprava autem s přívěsem do osady Stříbrný rybník či jiné jezdecké stanice v okolí rovněž bezproblémová, jelikož poskytuje dostatek prostoru pro parkování a rovněž i případné dočasné ustájení koní.

K efektivnějšímu využití této nově navrhované hipotrasy by zcela určitě přispělo zapojení Hradeckého jezdeckého klubu, který zatím hipoturistiku pro veřejnost nenabízí. Pro majitele koní ale nabízí alespoň ustájení. Jeho stáje mají ideální pozici pro start i cíl.

8 Závěr

Hipoturistika za sebou nemá u nás nijak dlouhou historii. Je provozována hlavně na venkově a zcela určitě je perspektivním typem cestovního ruchu, protože je pro ni v České republice vhodná a velmi různorodá krajina a protože na koni se dá jezdit po celý rok a mohou ji provozovat všechny věkové kategorie. Hipoturistika také podporuje chov koní a jezdeckví.

Přitom při tvorbě hipostezky nedochází k žádnému podstatnému narušení okolní přírody a krajiny. Také investice při jejím vzniku nejsou nijak rozsáhlé, protože využívají existující účelové komunikace, jakými jsou polní a lesní cesty. Kromě jezdců na koni se mohou po nich bez problémů pohybovat i cyklisté či pěší turisté.

Jedinou větší komplikací při tvorbě hipostezek jsou vlastníci a nájemci pozemků, kudy má stezka vést. Obávají se, že je ohroženo hospodářské využití těchto pozemků. Většinou nedisponují dostatkem informací, a proto se cítí ohroženi. Menším nedostatkem je pak neohleduplnost některých jezdců k pravidlům a ostatním uživatelům stezky a to především v neuklizení exkrementů po svých koních. Hipoturistika zvyšuje atraktivnost dané lokality pro turisty, zvláště pro rodiny s dětmi. Je rovněž ekonomicky výhodná pro místní podnikatele.

Na tomto území je možné provozovat živnost v oblasti stravovacích a ubytovacích služeb nejen pro jezdce, ale i pro jejich koně. Na hipostezce vydělávají místní restaurace, hostince, ale i obchody v jednotlivých obcích. Výše uvedené platí i pro nově navrhovanou hipotrasu v okolí města Hradce Králové. Je zde dostatečné množství lesních cest, kudy lze trasu vést. Nalézají se tu rovněž přijatelný počet zajímavých přírodních a kulturních atraktivit, které jsou turisticky zajímavé. Větší návštěvnost oblasti přinese i předpokládaný ekonomický efekt pro místní podnikatele.

9 Seznam použité literatury

- [1] ANDRLOVÁ, Milena. Na koni křížem krážem po Česku. 1. vyd. Praha: Fragment, 2008, 128 s. ISBN 978-80-253-0569-0
- [2] DOLEŽALOVÁ, Linda. Průvodce jezdeckým. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2003, 142 s. ISBN 80-85839-86-5
- [3] DUŠEK, Jaromír. Chov koní. Vyd. 2., přeprac. Praha: Brázda, 2007, 400 s. [16] s. barev. obr.příl. ISBN 978-80-209-0352-5
- [4] DUŠEK, Jaromír. Chov koní v Československu. 1. vyd. Praha: Brázda, 1992, 173 s. ISBN 80-209-0168-x
- [5] DUŠEK, Jaromír. Kůň ve službách člověka: středověk. 1. vyd. Praha: Apros, 1995, 262 s. ISBN 80-901100-6-1
- [6] DVOŘÁKOVÁ, Daniela. Kůň a člověk v středověku: k spolužití člověka a koňa v Uhorském království. 1. vyd. Budmerice: Rak, 2007, 293 s. ISBN 978-80-85501-38-4
- [7] GOHL, Christiane. Jezdíme pro radost: Entspanntreiten : méně stresu při práci s koňmi. 1. vyd. Praha: Granit, 1995, 102 s. ISBN 80-85805-28-6
- [8] GORDON-WATSON, Mary, Sue MONTGOMERY a Russel LYON. Kůň: historie chovu, plemena, péče o koně, jezdecký výcvik. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003, 256 s. ISBN 80-7200-486-7
- [9] HOLLÝ, Karol a HORNÁČEK, Karol. Hipoterapie: léčba pomocí koně. Ostrava: Montanex, 2005, 293 s. ISBN 80-7225-190-2
- [10] HOLLÝ, Karol. Jezdecká turistika. Ostrava: Montanex, 2003, 109 s. ISBN 80-7225-104-x
- [11] Hradeckem na koni: Through the Hradec Králové region in a saddle. Hradec Králové: Informační centrum Hradec Králové, 2011, 1 složený l. (8 s.)
- [12] Koně: The book of the horse : velká kniha o chovu a výcviku koní; z anglického originálu přeložily Jarmila Přikrylová, Táňa Husáková; úvodní slovo Jaromír Dušek; fotografie Pavel Jasanský. 1. čes. vyd. Praha: Agentura Cesty, 1995, 207 s. ISBN 80-7171-014-2

- [13]KÖNIG-BUNK, Ina von. Jízda na koni: bezpečně v sedle. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2014, 143 s. ISBN 978-80-242-4213-2
- [14]MAHLER, Zdeněk. Člověk a kůň. České Budějovice: Dona, 1995, 183 s. ISBN 80-85463-52-0
- [15]MISAŘ, Drahošlav. Vývoj chovu koní v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Vyd. 1. Praha: Brázda, 2011, 295 s., [64] s. obr. příl. ISBN 978-80-209-0383-9
- [16]ŠPIČÁKOVÁ, Hana. Hipoturistika, včera a dnes, tady a tam. Hipoturistika jako forma rekreace, lesní hospodářství, ochrana přírody a krajiny – fakta a střety: sborník referátů. Společenské a vzdělávací centrum zámek Křtiny, ŠLP ML Křtiny MZLU v Brně. Praha: Česká lesnická společnost, 2009. ISSN 978-80-02-02122-3
- [17]ZELENKA, Josef a PÁSKOVÁ, Martina. Výkladový slovník cestovního ruchu [kp]. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2

Zdroje online:

- [1] Provozní řád jezdeckých tras ve východních Čechách. *Východní Čechy* [online]. Nevedeno [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: <http://www.vychodni-cechy.info/provozni-rad-jezdeckych-tras/>
- [2] Vyjíždky a výcvik. *Ranch Kovářov* [online]. Nevedeno [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: <http://www.kovarov.info/index.php?sekce=5>
- [3] Kovářov - Bělečko - jezdecká trasa. *Turistický portál CZeCOT* [online]. Nevedeno [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.czecot.cz/sport/7390_kovarov-belecko-bojanov#main_panel
- [4] Javorníček - Lucký vrch - jezdecká trasa. *Turistický portál CZeCOT* [online]. Nevedeno [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: http://www.czecot.cz/sport/7388_javornicek-lucky-vrch-libecina
- [5] Ohlédnutí za 5. transportem koní Převalského. *ZOO Praha* [online]. ZOO Praha, 2015 [cit. 2016-01-25]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/navrat-divokych-koni/2015/9317-ohljednuti-za-5-transportem-koni-prevalskeho>

- [6] Karel Hynek. Agroturistika. In: Jezdecké Stezky Královéhradeckého kraje [online]. 2011 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://jezdecke-stezky.wbs.cz/Agroturistika.html>
- [7] Hradecký jezdecký klub. *Hradecký jezdecký klub* [online]. Rok neuveden [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.hjk.cz/>
- [8] Zámecký park. In: Hrádek u Nechanic [online]. 2009 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.hradekunechanic.cz/cs/o-zamku/park>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa hipotrasy – okruh kolem přehrady Seč.....	12
Obrázek 2: Hipostezka Kovářov – Bělečko	13
Obrázek 3: Hipotrasy Javorníček – Lucký Vrch.....	13
Obrázek 4: Jezdecká stanice U Jelena	15
Obrázek 5: Poslední transport koní Převalského do volné přírody.....	16
Obrázek 6: Tradiční české plemeno Starokladrubský kůň typické svým klabonosem.....	19
Obrázek 7: Mapa okružní hipotrasy a dalších jezdeckých tras v okolí Hradce Králové	22
Obrázek 8: Mapa hipotrasy v Městských lesích Hradec Králové.....	23
Obrázek 9: Návrh nové hipotrasy v Městských lesích Hradec Králové	25

Seznam tabulek

Tabulka 1: Formy jezdecké turistiky	7
---	---

[1]

10 Přílohy

1)

Obrázek 1 – Stříbrný rybník; Zdroj: autor

2)

Obrázek 2 – Část trasy vede po asfaltových komunikacích; Zdroj: autor

3)

Obrázek 3 – Většina trasy vede přes zpevněné lesní cesty; Zdroj: autor

4)

Obrázek 4 – Značení současné hipotrasy; Zdroj: autor

5)

Obrázek 5 – Důkaz, že stezka je koňmi hojně využívána; Zdroj: autor

6)

Obrázek 6 – Neznalost či nedodržování pravidel stezky; Zdroj: autor

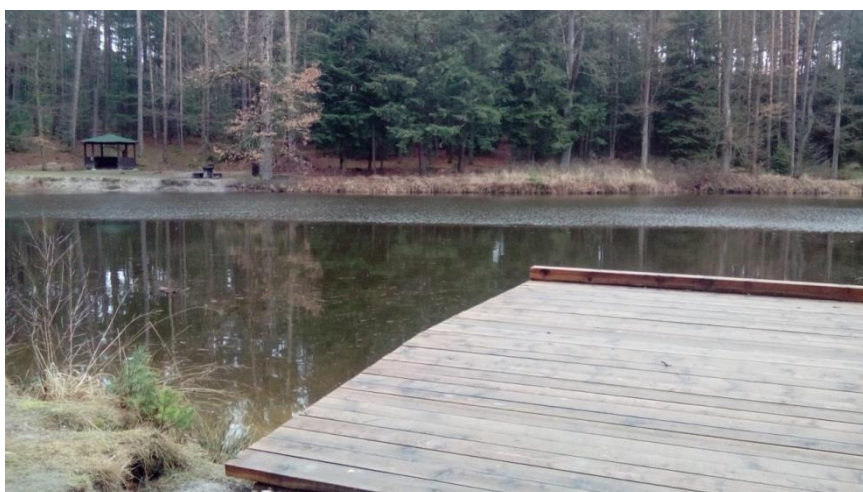
7)

Obrázek 7 – Rybník Češík; Zdroj: autor

8)

Obrázek 8 – Rytířské hradiště; Zdroj: autor

9)

Obrázek 9 – Rybník Kříž; Zdroj: autor

10)

Obrázek 10 – Odpočívadlo u rybníku Kříž; Zdroj: autor

11)

Obrázek 11 – Část trasy vede i po stezce myslivců; Zdroj: autor

12)

Obrázek 12 - Památník zesnulým myslivcům; Zdroj: autor

13)

Obrázek 13 – Císařská studánka; Zdroj: autor

14)

Obrázek 14 – Retenční nádrž Na Olšině s altánkem; Zdroj: autor

15)

Obrázek 15 – Na Olšině; Zdroj: autor

16)

Obrázek 16 – Odpočívadlo u retenční nádrže Na Olšíně; Zdroj: autor

17)

Obrázek 17 – Odpočívadlo u výběhu divočáků; Zdroj: autor

18)

Obrázek 18 – Vyhlídka u výběhu divočáků; Zdroj: autor

19)

Obrázek 19 – Hájovna U Dvou Šraňků; Zdroj: autor

20)

Obrázek 20 – Kalátův pomník; Zdroj: autor

21)

Obrázek 21 – Rybník Výskyt; Zdroj: autor

22)

Obrázek 22 – Zázemí u rybníku Výskyt; Zdroj: autor

23)

Obrázek 23 – Odpočívadlo u rybníku Výskyt; Zdroj: autor

24)

Obrázek 24 – Památník na větrnou smršť u rybníku Výskyt; Zdroj: autor

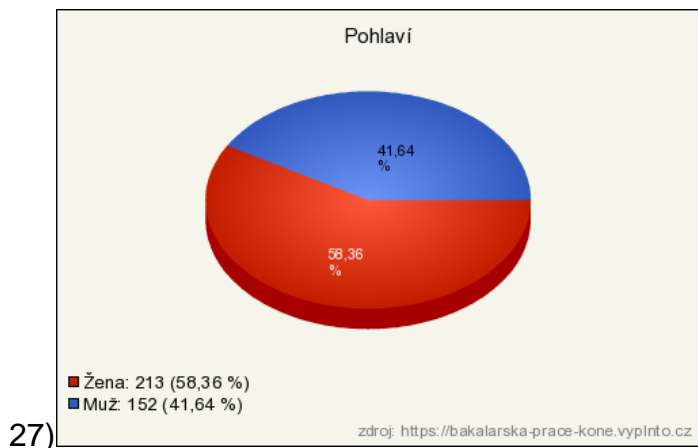

25)

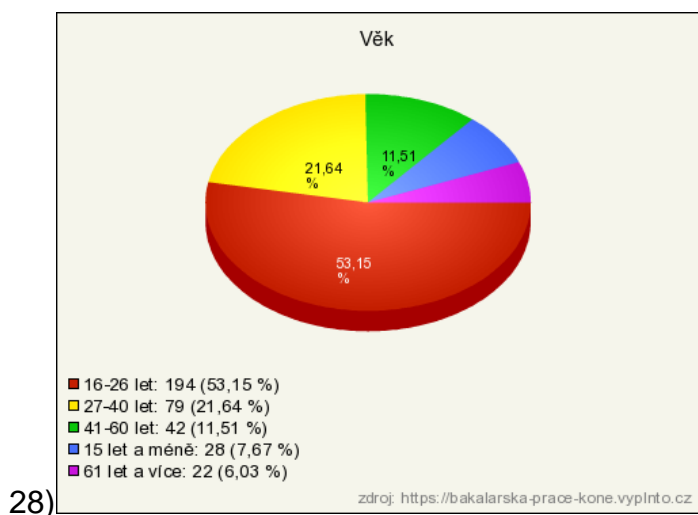
Obrázek 25 – Mlýnský rybník; Zdroj: autor

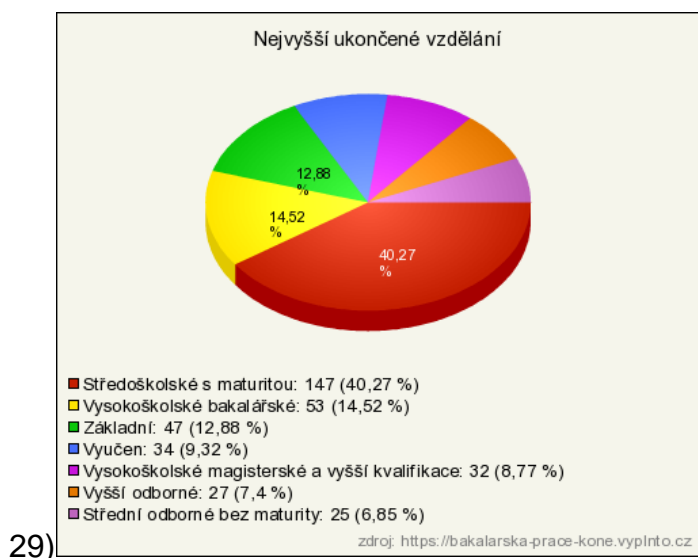
26) Obrázek 26 – Máchova studánka; Zdroj: autor

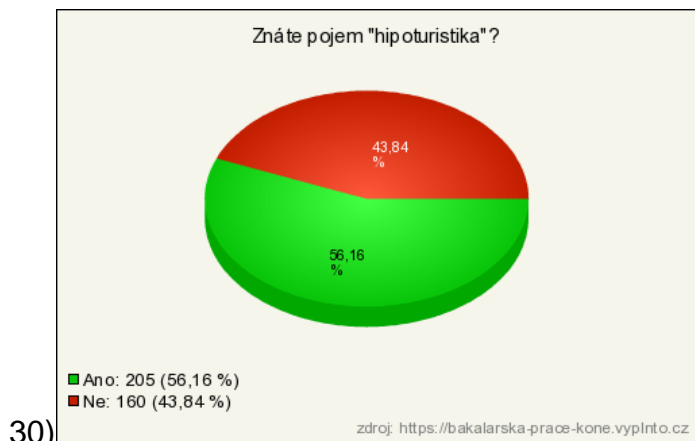
Graf 1 – Pohlaví

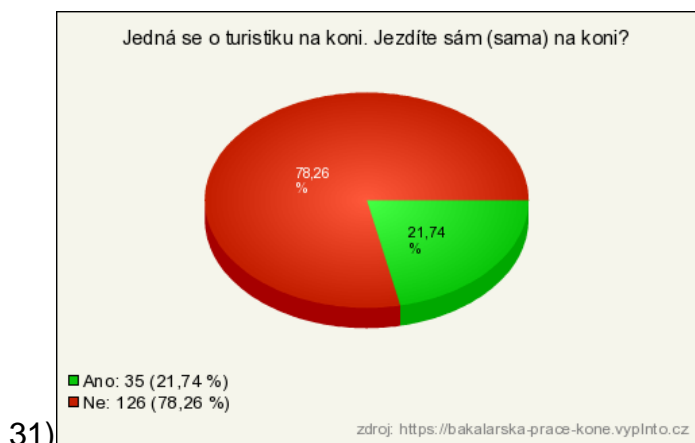
Graf 2 – Věk

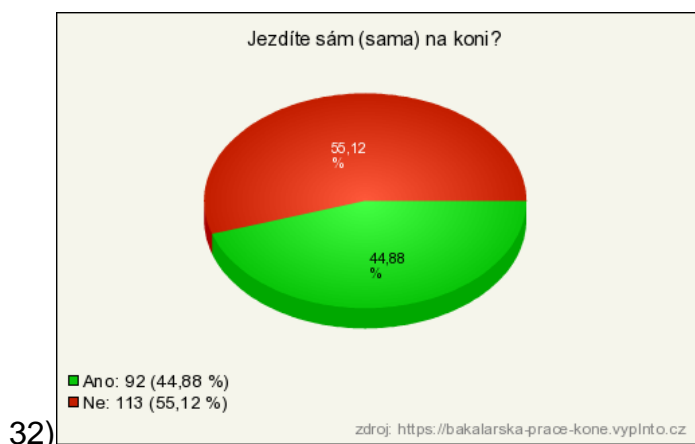
Graf 3 – Vzdělání

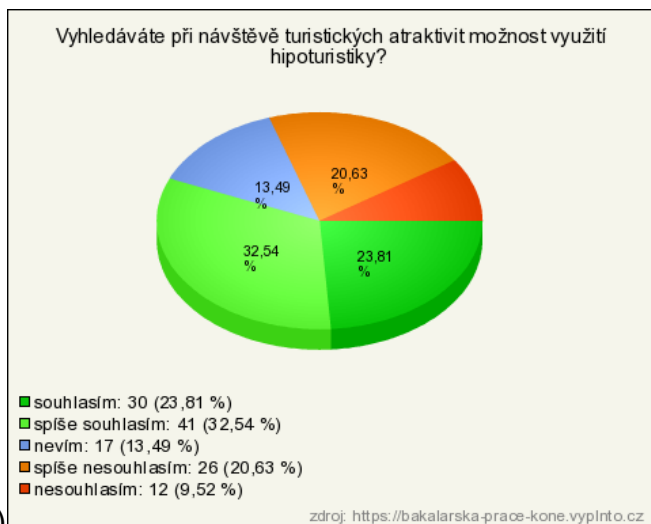
Graf 4 - Znalost pojmu hipoturistika

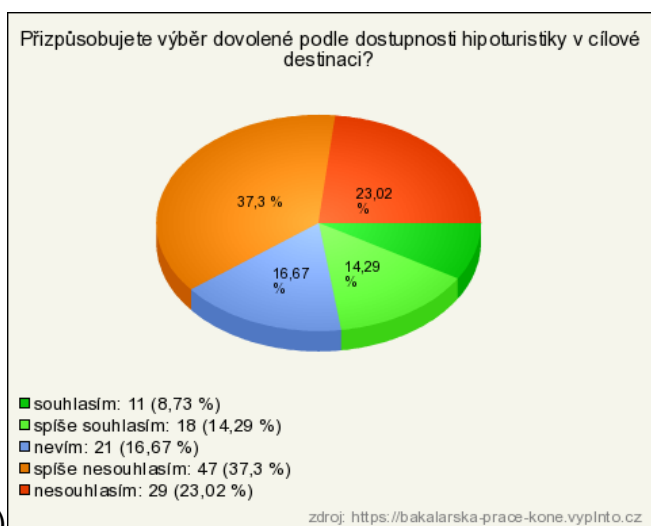
Graf 5 – Počet jezdců a nejezdců neznalých pojmu hipoturistika

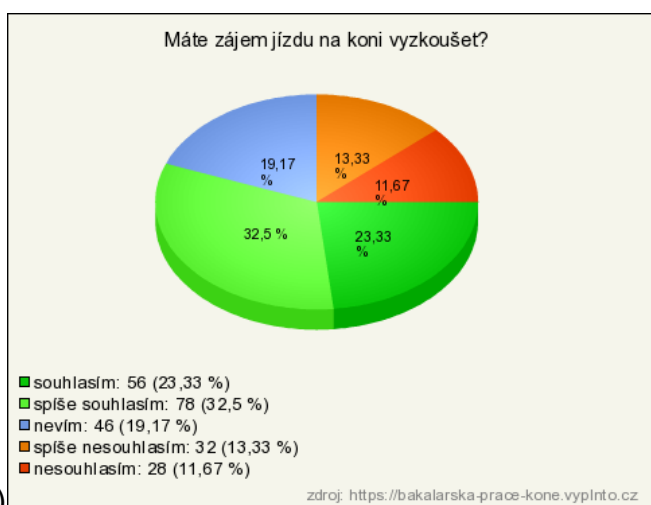
Graf 6 – Počet jezdců a nejezdců znalých pojmu hipoturistika

33) Graf 7 – Vyhledávání hipoturistiky při turistice

34) Graf 8 – Výběr dovolené dle dostupnosti hipoturistiky

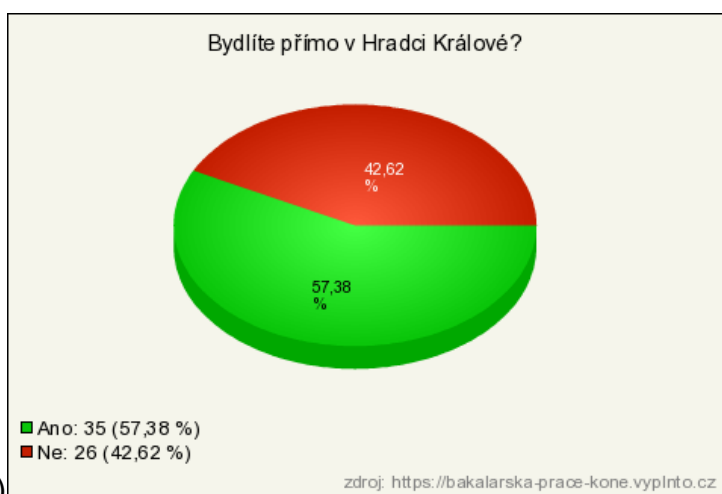

35) Graf 9 – Zájem o jízdu na koni mezi nejezdci

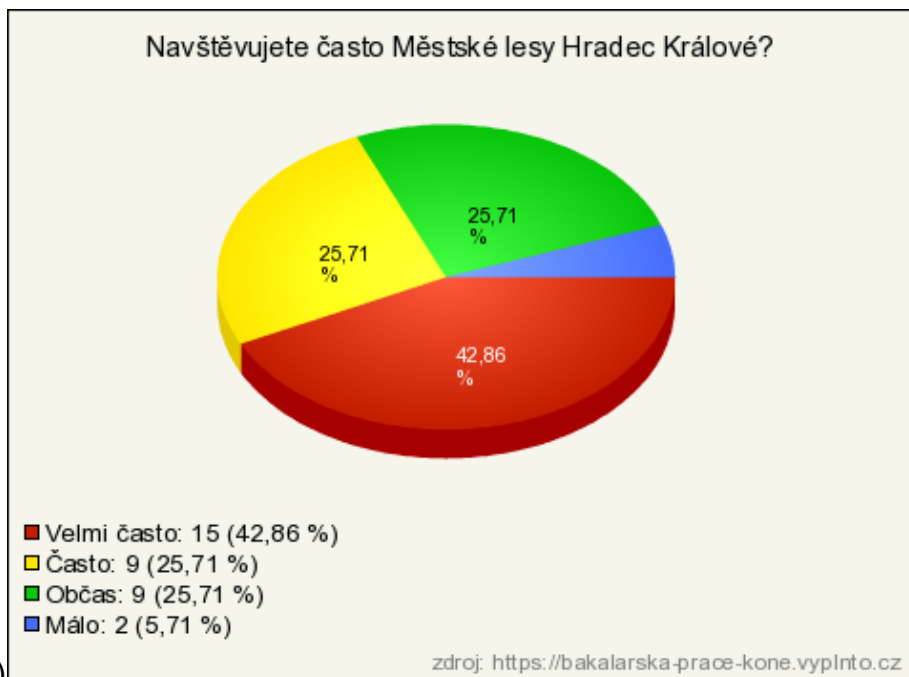
36)

Graf 10 – Bydliště

37)

Graf 11 – Počet obyvatel Hradce Králové mezi respondenty

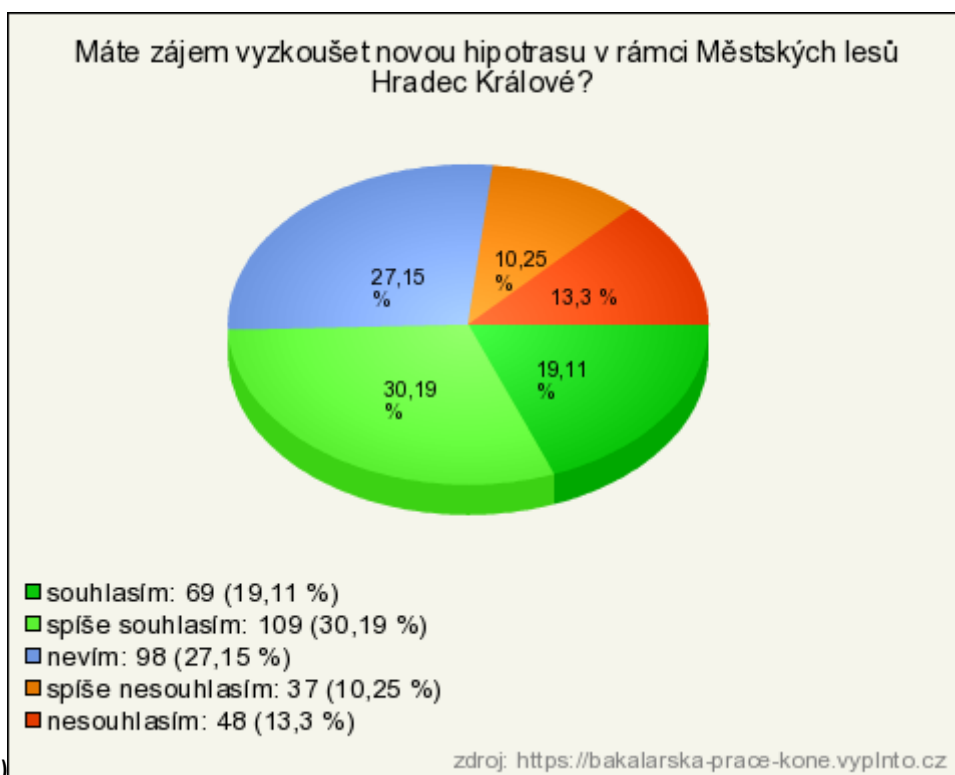
38) Graf 12 – Návštěvnost Městských lesů Hradec Králové mezi obyvateli Hradce Králové

39) Graf 13 – Obliba návštěv Hradce Králové mezi obyvateli Královehradeckého kraje

Graf 14 – Pravděpodobnost další návštěvy Hradce Králové

40)

Graf 15 – Zájem o novou hipotrasu v Městských lesích Hradec Králové

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Fakulta informatiky a managementu
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta: **Veronika Petrová**
Obor studia: **Management cestovního ruchu**
Jméno a příjmení vedoucího práce: **Petr Hruša**

Název práce:
Sportovně rekreační aktivity jako produkt cestovního ruchu v Hradci Králové

Název práce v AJ:
Sporting and recreational activities as a product of tourism in Hradec Králové

Podtitul práce:
Potencionál projektu hipostezky po vybraných turistických atraktivitách Hradce Králové a okolí

Podtitul práce v AJ:
Potency of a chosen horse track project around touristic points of Hradec Králové and surroundings

Cíl práce: Návrh hipostezky na vybrané turistické atraktiviny v Hradci Králové a okolí. Následné zhodnocení zájmu o daný projekt ze strany jezdeckých center a potencionálních zákazníků.

Osnova práce:

1. Úvod
2. Teoretická část
 - 2.1. Popis pojmů
 - 2.2. Přehled vybraných jezdeckých center
 - 2.3. Konkrétní návrh hipostezky
3. Praktická část
 - 3.1. Výzkum potencionálního zájmu ze strany jezdeckých center
 - 3.2. Výzkum potencionálního zájmu ze strany možných zákazníků
4. Závěr
5. Přílohy
6. Zdroje

Projednáno dne: *15. 10. 2014*

Podpis studenta *Polp*

Podpis vedoucího práce